

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675
26 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-1007 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 26 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PM įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – GPM įstatymo projektas) parengti įgyvendinant 2017 m. spalio 16 d. Susitarimo dėl šalies pažangai būtinų reformų 2.12 punktą „Peržiūrėti pajamų natūra už įmonės suteiktas paslaugas darbuotojui pripažinimo tvarką“ ir darbo grupės, patvirtintos 2018 m. sausio 24 d. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 14 „Dėl darbo grupės susitarimo dėl šalies pažangai būtinų reformų įgyvendinimo klausimams koordinuoti sudarymo“, 2018 m. rugsėjo 28 d. pavedimą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai (toliau – Ekonomikos ir inovacijų ministerija) iki 2019 m. kovo 1 d. pateikti pasiūlymus dėl pajamų natūra pripažinimo.

2018 m. rugpjūčio 16 d. Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje organizuoto susitikimo su socialiniais ir ekonominiais partneriais dėl Susitarimo dėl šalies pažangai būtinų reformų 2.12 punkto „Peržiūrėti pajamų natūra už įmonės suteiktas paslaugas darbuotojui pripažinimo tvarką“ įgyvendinimo metu ir po susitikimo gautų pasiūlymų vertinimo, konstatuota, kad, siekiant Lietuvoje gerinti verslo aplinką, darbuotojų darbo sąlygas bei darbo vietos patrauklumą, skatinant gyventojų mobilumą ir didinant paskatas dalyvauti darbo rinkoje, tikslinga neapmokestinti tam tikrų paslaugų, kurios teikiamos įmonės darbuotojams, pajamų natūra.

Įvertinus socialinių ir ekonominių partnerių pateiktą analizę ir pasiūlymus, taip pat atsižvelgiant į besiformuojančią konkurencinę aplinką, PM ir GPM įstatymų projektais siūloma neapmokestinti pajamų natūra išlaidų, skirtų darbuotojų maitinimui ir transportui (atvykti į darbą ir parvykti iš jo visų rūšių transporto priemonėmis).

Pagal šiuo metu galiojančias Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (toliau – Pelno mokesčio įstatymas) nuostatas, mokestiniu laikotarpiu iš pajamų negali būti atskaitomos sumos, skirtos vieneto darbuotojų maitinimo išlaidoms ir transporto išlaidoms, susijusioms su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo, apmokėti (išskyrus viešąjį transportą). Pagal galiojančias Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas) nuostatas, neapmokestinamosioms pajamoms yra priskiriama gyventojų nauda, gauta asmeniui, susijusiam su gyventojų darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, sumokėjus (visiškai ar iš dalies) tik už geležinkelio ar kelių viešojo transporto bilietus, skirtus gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos.

Taip pat, įvertinus socialinių ir ekonominių partnerių pasiūlymus, GPM įstatymo projektu siūloma keisti dabartinę situaciją, kai pagal galiojančias Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas neapmokestinamosioms pajamoms yra priskiriama iš asmens, susijusio su gyventojų darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertė, nevirsijanti 200 eurų.

Ši vertė neatitinka dabartinės ekonominės situacijos ir kaimyninėse šalyse taikomos praktikos. Galima atskaityti 200 eurų suma nesikeitė nuo 2007 metų (700 litų), kai ji sudarė 34,1 proc. vidutinio

mėnesinio darbo užmokesčio (arba 2,8 proc. vidutinio metinio darbo užmokesčio), o 2018 m. siekia tik 21,8 proc. vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (arba 1,8 proc. vidutinio metinio darbo užmokesčio) arba 36 proc. minimalios mėnesinės algos (555 eurus (2019 m.) (arba 3 proc. minimalios metinės algos). Europos Sąjungos šalyse neapmokestinamosioms pajamoms priskiriama prizų ir dovanų vertė yra kur kas didesnė (pvz., Estijoje – 1 000 eurų, arba 77,5 proc. vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (arba 6,4 proc. vidutinio metinio darbo užmokesčio).

Siekiant, kad minėti pasiūlymai nepakeistų darbo užmokesčio, siūloma, kad iš pajamų atskaitomos sumos, skirtos vieneto darbuotojų maitinimo ir transporto išlaidoms, susijusioms su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo visų rūšių transporto priemonėmis, apmokėti, *negali viršyti 5 procentų* per mokestinį laikotarpį darbuotojams apskaičiuoto darbo užmokesčio (nuo kurio skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos) sumos.

PM įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai – gerinti verslo aplinką ir darbuotojų darbo sąlygas, didinant darbo vietos patrauklumą ir darbuotojų mobilumą; mažinti pelno mokesčio našta, praplečiant vieneto patiriamų iš pajamų atskaitomų išlaidų kategorijas, įtraukiant darbuotojų maitinimo išlaidas ir transporto išlaidas, susijusias su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo visų rūšių transporto priemonėmis.

GPM įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai – gerinti verslo aplinką, didinant darbo vietos patrauklumą ir darbuotojų mobilumą; mažinti pajamų mokesčių našta, padidinant neapmokestinamųjų pajamų iš asmens, susijusio su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertę nuo 200 eurų iki 500 eurų ir praplečiant neapmokestinamųjų pajamų taikymą gyventojų naudai, gautai asmeniui, susijusiam su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, apmokėjus maitinimo išlaidas arba padengus (visiškai ar iš dalies) gyventojų patirtas transporto išlaidas, skirtas gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos visų rūšių transporto priemonėmis.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Ekonomikos plėtros departamento (direktorius – Osvaldas Šmitas, tel. 8 706 64 922, el. p. Osvaldas.Smitas@eimin.lt) Ekonomikos politikos skyriaus patarėja Jurga Daniūnaitė-Skaisgirienė (tel. 8 706 44 783, el. p. Jurga.Daniunaite-Skaisgiriene@eimin.lt).

3. Dabartinis teisinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Šiuo metu pagal galiojančias Pelno mokesčio įstatymo nuostatas mokestiniu laikotarpiu iš pajamų negali būti atskaitomos sumos, skirtos vieneto darbuotojų maitinimo ir transporto išlaidoms, susijusioms su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo, apmokėti.

Pagal Pelno mokesčio įstatymo 26 straipsnio 2 dalį, leidžiami atskaitymai „jeigu teikiant naudą vieneto darbuotojams ir (arba) jų šeimos nariams (sutuoktiniams, vaikams (įvaikiams) neįmanoma nustatyti konkretaus darbuotojo ir (arba) jo šeimos nario (sutuoktinio, vaiko (įvaikio) gautos individualios naudos, dėl tokios naudos teikimo patirtos išlaidos, kurios pagal kitas šio įstatymo nuostatas nėra priskiriamos leidžiamiems atskaitymams arba ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams, mokestiniu laikotarpiu iš pajamų gali būti atskaitomos tik tuo atveju, kai tokios naudos teikimas numatytas vieneto kolektyvinėje sutartyje ir šia nauda be diskriminacijos ir apribojimų turi teisę naudotis visi to vieneto darbuotojai. Iš pajamų atskaitoma šioje dalyje nurodytų išlaidų suma negali viršyti 5 procentų per mokestinį laikotarpį darbuotojams apskaičiuoto darbo užmokesčio (nuo kurio skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos) sumos“.

Šiuo metu pagal galiojančias Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas neapmokestinamosioms pajamoms yra priskiriama iš asmens, susijusio su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertė, nevirsijanti 200 eurų, taip pat gyventojų nauda, gauta asmeniui, susijusiam su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, sumokėjus (visiškai ar iš dalies) tik už geležinkelio ar kelių viešojo transporto bilietus skirtus gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Tikimasi, kad PM ir GPM įstatymų projektai prisidės prie verslo aplinkos gerinimo, darbo vietos patrauklumo, darbuotojų mobilumo didinimo, didesnio darbuotojų skatinimo. Tam reikalingi PM įstatymo projektu siūlomi tam tikrų paslaugų, kurios teikiamos įmonės darbuotojams, pajamų natūra neapmokestinimo pakeitimai.

1. Siekiant gerinti darbuotojų darbo sąlygas, didinti darbo vietos patrauklumą, spręsti darbo jėgos trūkumo problemą (visų pirma regionuose), didinti motyvaciją įsidarbinti nekvalifikuotiems asmenims ir ilgalaikiams bedarbiams, tikslinga praplėsti Pelno mokesčio įstatyme reglamentuotas darbdavio patiriamų iš pajamų atskaitomų išlaidų kategorijas, įtraukiant darbuotojų maitinimo išlaidas.

2. Siekiant Lietuvoje mažinti emigracijos srautus ir vidinę migraciją į didžiuosius miestus, tikslinga skatinti gyventojų mobilumą – sudaryti palankias sąlygas dirbant viename iš kelių Lietuvos ekonominių centrų, namo grįžti į savo gyvenamąją vietą, kur yra leidžiamas laisvalaikis ir ekonominiame centre uždirbti pinigai. Todėl siūloma Pelno mokesčio įstatyme reglamentuotas darbdavio patiriamų iš pajamų atskaitomų išlaidų kategorijas papildyti transporto išlaidomis, susijusiomis su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo visų rūšių transporto priemonėmis. Ši priemonė leis pagerinti darbuotojų gerovę – asmuo galės gauti didesnę atlyginimą nei rajone, o patiriamos išlaidos bus ženkliai mažesnės nei gyvenant ekonominiame centre. Taigi nebus nutraukti darbuotojo socialiniai ryšiai su jo gyvenamąja aplinka, o atsivežti pinigai didins rajono gyvybingumą ir mažins regioninę atskirtį. Tai prisidės ir prie regionų plėtros principo, kuriuo siekiama užtikrinti vienodas galimybes verslui ir gyvenimui visoje šalies teritorijoje. Taip pat bus sprendžiama darbuotojų stygiaus problema ekonomiškai stipriuose miestuose. Ilgainiui tai turėtų prisidėti prie šalies vidutinio darbo užmokesčio augimo, nes padidinus mobilumą, mažėja skirtumai tarp rajone ir centre gaunamo darbo užmokesčio.

PM įstatymo projektu siūloma, kad iš pajamų atskaitomos sumos, skirtos vieneto darbuotojų maitinimo ir transporto išlaidoms, susijusioms su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo visų rūšių transporto priemonėmis, apmokėti, negali viršyti 5 procentų per mokestinį laikotarpį darbuotojams apskaičiuoto darbo užmokesčio (nuo kurio skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos) sumos.

Taikant siūlomą PM įstatymo projekte numatytą lengvatą nereikalaujama, kad minėta lengvata būtų numatyta kolektyvinėje sutartyje.

PM įstatymo projekto nuostatas siūloma taikyti apskaičiuojant 2020 metais prasidėjusio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pelno mokestį.

GPM įstatymo projektu numatyta:

1. Iš asmens, susijusio su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertės padidinimas nuo 200 eurų iki 500 eurų, taip reaguojant į ekonominius pokyčius ir kaimyninių šalių taikomą praktiką.

2. Neapmokestinamosioms pajamoms priskirti gyventojų naudą, gautą asmeniui, susijusiam su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, apmokėjus maitinimo išlaidas arba

padengus (visiškai ar iš dalies) gyventojų patirtas transporto išlaidas, skirtas gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos visų rūšių transporto priemonėmis.

Siūlomas įstatymų projektų įsigaliojimas – 2020 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Atsižvelgiant į tai, kad PM ir GPM įstatymų projektais siūloma gerinti verslo aplinką ir didinti gyventojų mobilumą ir darbo vietos patrauklumą bei mažinti darbo apmokestinimo našta, numatoma galima teigiama įtaka skatinant produktyvias investicijas, didinant užimtumą regionuose, kuriant naujas darbo vietas (visų pirma transporto ir maitinimo sektoriuose).

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamus įstatymų projektus
Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar panaikinti galiojančių įstatymų nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų ir kitų norminių teisės aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas
Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu neapibrėžiama naujų sąvokų.

10. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei
Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai
Priėmus PM ir GPM įstatymų projektus, turės būti pakeisti jų įgyvendinamieji teisės aktai, susiję su pelno ir gyventojų pajamų mokesčių deklaravimo tvarka (rengėja – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos).

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymų įgyvendinimas
Dėl leidimo mokestiniu laikotarpiu iš pajamų atskaityti sumas, skirtas vieneto darbuotojų maitinimo ir transporto išlaidoms, susijusiomis su darbuotojų vykimu į darbą ir parvykimu iš jo, apmokėti, preliminariniu ekspertiniu vertinimu, valstybės ir savivaldybių biudžetai per 2019 metus galėtų netekti apie 5 mln. eurų pelno mokesčio pajamų.

2016 m. duomenys	Eur
Įmonių pajamos	74 879 514.000
Pelno mokestis 15 proc. nuo visų pajamų	11 213 927.100
Privataus sektoriaus ir IĮ darbo užmokestis (bruto)	6 583 061.100
5 proc. nuo darbo užmokesčio fondo	329 153.055
Įmonių pajamos minus 5 proc. darbo užmokesčio fondo	74 550 360 945
Pajamų mokestis su atskaitymu	11 182 554.141
Skirtumas (pajamų mokesčio nuo visų pajamų ir atskaičius 5 proc.)	49 372 958
Preliminariu vertinimu, daroma prielaida, kad pasinaudojimas atskaitymu sieks 10 proc.	~5 000 000

Padidinus neapmokestinamųjų pajamų iš asmens, susijusio su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertę nuo 200 eurų iki 500 eurų, preliminariu skaičiavimu, valstybės ir savivaldybių biudžetų netekimai nebus ženklūs.

Tačiau vertinant tiesioginius valstybės biudžeto netekimus, kartu svarbu vertinti ir per netiesioginę pasiūlymų, kurie yra Susitarimo dėl šalies pažangai būtinų reformų įgyvendinimo dalis, naudą Lietuvos ekonomikai. Ji yra gaunama per papildomas pajamas – surinkus mokesčių iš sukurtų naujų darbo vietų regionuose ir iš 5 procentų per mokestinį laikotarpį darbuotojams apskaičiuoto darbo užmokesčio bei asmens gautų prizų ir dovanų verčių įsiliejimo į šalies ekonomiką multiplikatoriaus poveikio, galimo konkurencijos transporto ir maitinimo paslaugų sektoriuose padidėjimo ir mažesnių paslaugų šiuose sektoriuose įkainių.

Įstatymo projektas sudarys prielaidas gerinti verslo aplinką, kurti naujas darbo vietas, didinti produktyvumą ir Lietuvos konkurencingumą, taip pat tai lems, kad naudą leidžiant atskaityti išlaidas, skirtas gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos ir jo maitinimui darbo metu bei dėl sumažėjusios mokesčių naštos padidinus neapmokestinamą gautų prizų ir dovanų vertę, pajaus daugelis darbuotojų, todėl minėti netekimai bus iš dalies kompensuoti per didesnę vartojimo mokesčių surinkimą.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Planuojami pelno ir gyventojų pajamų mokesčių pakeitimai 2018 m. liepos 23 d. buvo svarstomi Darbo grupės susitarimo dėl šalies pažangai būtinų reformų įgyvendinimo klausimams koordinuoti posėdyje. Posėdžio protokolo nutariamojoje dalyje konstatuojama, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija turi įvertinti profesinių sąjungų pateiktą pasiūlymą „2. Taikyti mokestines lengvatas įmonėms, kuriose veikia profesinės sąjungos ir galioja kolektyvinė sutartis“ ir pristatyti pajamų natūra pripažinimo klausimo įgyvendinimo pažangą.

2018 m. rugpjūčio 16 d. Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje organizuotas pasitarimas su socialiniais ir ekonominiais partneriais. Gautos pastabos ir pasiūlymai buvo apsvarstyti ir įvertinti. Taip pat gauti atskirų verslo organizacijų ir įmonių raštai su papildomais pasiūlymais.

14. Reikšminiai įstatymų projektų žodžiai

„Pelno mokestis“, „gyventojų pajamų mokestis“, „transporto ir maitinimo išlaidos“, „prizų ir dovanų vertė“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Ekonomikos ir inovacijų ministras
Virginijus Sinkevičius

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo
departamento Asmenų aptarnavimo ir
dokumentų valdymo skyriaus redaktorė
Roma Sabaliauskaitė
2019-04-30